

ВИСНОВОК

щодо проекту Закону про внесення змін до Закону України «Про
судоустрій і статус суддів» та Закону України «Про Вищий антикорупційний
суд» щодо Громадської ради міжнародних експертів
(реєстр. № 11426 від 22 липня 2024 року) та
щодо проекту Закону про внесення змін до Закону України «Про Вищий
антикорупційний суд» щодо продовження діяльності
Громадської ради міжнародних експертів
(реєстр. № 11426-1 від 6 серпня 2024 року)

За дорученнями Голови Верховної Ради України від 24 липня 2024 року та 7 серпня 2024 року відповідно Комітет Верховної Ради України з питань правової політики розглянув на своєму засіданні 15 серпня 2024 року (протокол № 166) проект Закону про внесення змін до Закону України «Про судоустрій і статус суддів» та Закону України «Про Вищий антикорупційний суд» щодо Громадської ради міжнародних експертів (реєстр. № 11426 від 22 липня 2024 року), поданий народним депутатом України Масловим Д.В. та іншими народними депутатами України (далі – Законопроект № 11426), а також альтернативний до нього проект Закону про внесення змін до Закону України «Про Вищий антикорупційний суд» щодо продовження діяльності Громадської ради міжнародних експертів (реєстр. № 11426-1 від 6 серпня 2024 року), поданий народним депутатом України Юрчишиним Я.Р. та іншими народними депутатами України (далі - Законопроект № 11426-1).

Законопроект № 11426 розроблено, як це зазначено у пояснювальній записці до нього, з метою забезпечення завершення процедури відбору кандидатів на зайняття вакантних посад суддів Вищого антикорупційного суду в конкурсі, оголошеному Вищою кваліфікаційною комісією суддів України 23 листопада 2023 року.

Для досягнення вказаної мети Законопроектом запропоновано встановити, що Громадська рада міжнародних експертів (далі - ГРМЕ) продовжує виконувати свої повноваження до завершення процедури відбору кандидатів на зайняття посади суддів Вищого антикорупційного суду в конкурсі, оголошеному Вищою кваліфікаційною комісією суддів України 23 листопада 2023 року, але не пізніше 1 листопада 2025 року. Проектом Закону також передбачається, що Вища кваліфікаційна комісія суддів України опублікує у газеті «Голос України» рішення про завершення процедури відбору кандидатів на зайняття посади суддів Вищого антикорупційного суду в конкурсі, оголошеному 23 листопада

2023 року, не пізніше 1 листопада 2025 року. Враховуючи, що положення щодо діяльності ГРМЕ є нормами тимчасової дії, але під час прийняття Закону України «Про Вищий антикорупційний суд» у 2018 році їх помилково, на думку авторів Законопроекту, було включено до основного тіла закону, а не його прикінцевих та перехідних положень. Зазначеним законопроектом також пропонується виключити зі статей 8 та 9 Закону України «Про Вищий антикорупційний суд», а також зі статті 61 Закону України «Про судоустрій і статус суддів» положення щодо ГРМЕ. Зазначені зміни набудуть чинності з дня опублікування у газеті «Голос України» рішення Вищої кваліфікаційної комісії суддів України про завершення процедури відбору кандидатів на зайняття посади суддів Вищого антикорупційного суду в конкурсі, оголошеному 23 листопада 2023 року, але не пізніше 1 листопада 2025 року.

Законопроект № 11426-1 розроблено, як це зазначено у пояснювальній записці до нього, з метою вдосконалення нормативно-правового регулювання діяльності ГРМЕ та підвищення ефективності її роботи під час проведення конкурсу на посади суддів Вищого антикорупційного суду, зокрема шляхом продовження строку повноважень ГРМЕ, що дозволить забезпечити належну якість оцінювання кандидатів на посади суддів Вищого антикорупційного суду.

Для досягнення вказаної мети Законопроектом 11426-1 пропонується внести такі зміни:

1) визначити, що строк, на який утворюється ГРМЕ, обраховується з дня призначення першого складу ГРМЕ (тобто, шестирічний строк обраховується з 06.11.2018);

2) установити, що у разі спливу шестирічного строку, на який утворюється ГРМЕ, до спливу дворічного строку, на який призначені члени ГРМЕ, ГРМЕ продовжує здійснювати повноваження до дня завершення строку повноважень членів ГРМЕ, які здійснювали свої повноваження на відповідний день спливу шестирічного строку;

3) збільшити строк не пізніше якого проводиться спеціальне спільне засідання ВККС та ГРМЕ з тридцяти до сорока п'яти днів з дня оголошення результатів іспиту;

4) запровадити поіменне голосування членів ВККС та ГРМЕ при прийнятті рішень щодо відповідності кандидатів критеріям, зазначеним в частині 4 статті 8 цього Закону;

5) передбачити порядок підписання рішення щодо відповідності кандидатів критеріям, зазначеним в частині 4 статті 8 цього Закону, що ухвалюється на спеціальному спільному засіданні ВККС та ГРМЕ та підписується головою ВККС та головою ГРМЕ (у разі їх відсутності особами, які виконують їх обов'язки);

6) передбачити право членів ГРМЕ користуватись допомогою помічників, які за дорученням членів ГРМЕ мають право збирати, перевіряти та аналізувати інформацію, у тому числі інформацію з обмеженим доступом, необхідну для здійснення повноважень ГРМЕ;

7) встановити обов'язок ГРМЕ забезпечувати захист персональних даних та інформації з обмеженим доступом, які стали відомі помічникам членів ГРМЕ;

8) надати членам ГРМЕ та їх помічникам право повного безоплатного доступу до державних реєстрів, суддівського дос'є (дос'є кандидатів на посаду суддів);

9) встановити обов'язок помічників членів ГРМЕ забезпечувати захист і нерозголошення персональних даних, інформації з обмеженим доступом, що стала відома їм у зв'язку з виконанням відповідних обов'язків;

10) надати членам ГРМЕ право звертатись до кандидатів на посаду судді Вищого антикорупційного суду, фізичних осіб, юридичних осіб, державних органів із запитом щодо надання пояснень, документів чи інформації з метою перевірки й аналізу кандидатів на посаду судді Вищого антикорупційного суду;

11) встановити обов'язок осіб, які отримали запит члена ГРМЕ, надати протягом п'яти календарних днів необхідні пояснення, інформацію та/або відповідні документи (їх копії).

12) передбачити, що фінансування діяльності членів ГРМЕ та їх помічників може здійснюватися із залученням міжнародної технічної допомоги;

13) передбачити за членами ГРМЕ право відмовитись від одержання винагороди, компенсації витрат на проживання в Україні та переїзд за рахунок Державного бюджету України;

14) передбачити обов'язок ГРМЕ затверджувати та оприлюднювати регламент Громадської ради міжнародних експертів, методологію оцінювання відповідності кандидата на посаду судді Вищого антикорупційного суду критеріям доброчесності, наявності знань та практичних навичок для розгляду справ, віднесених до підсудності Вищого антикорупційного суду, показники відповідності критеріям такого оцінювання та засоби їх встановлення.

Головне науково-експертне управління Апарату Верховної Ради України погоджується з аргументами, які зазначені в пояснювальних записках до законопроектів, щодо необхідності продовження строку дії Громадської ради міжнародних експертів. Водночас, на думку ГНЕУ, викликає зауваження механізм реалізації вказаних намірів.

Міністерство юстиції України підтримує законодавчу ініціативу, викладену у Законопроекті № 11426 щодо продовження строку діяльності Громадської ради міжнародних експертів.

Міністерство фінансів України в межах компетенції зауважень до Законопроекту № 11426 не має. Водночас вважає, що він потребує надання фінансово-економічних розрахунків у частині обсягів фінансового забезпечення діяльності Громадської ради міжнародних експертів на 2025 рік.

Державна судова адміністрація України проінформувала про відсутність пропозицій до Законопроекту № 11426.

Офіс підтримки адаптації законодавства України до положень права Європейського Союзу (acquis ЄС) зазначає, що законопроекти відповідають рекомендаціям ЄС, наведеним у Звіті Європейської Комісії щодо України за 2023 рік та в Повідомленні Європейської Комісії про політику розширення ЄС щодо

збільшення кількості суддів Вищого антикорупційного суду та відновлення роботи Громадської ради міжнародних експертів; реформам в рамках Плану України, схваленому розпорядженням Кабінету Міністрів України від 18 березня 2024 року №244-р, метою якого є реалізація ініціативи Європейського Союзу «Ukraine Facility», зокрема розділу «Реформи, які мають бути проведені в рамках Компоненту I Ukraine Facility» - Реформа 1. Розвиток інституційної спроможності антикорупційної інфраструктури, а також відповідають Меморандуму про економічну і фінансову політику від 17 червня 2024 року між Україною та Міжнародним валютним фондом.

Вища кваліфікаційна комісія суддів України загалом підтримує концепцію Законопроекту № 11426 і пропонує розглянути питання про продовження поточного терміну повноважень ГРМЕ, а також пропонує вдосконалити порядок доступу членів ГРМЕ до матеріалів досьє кандидатів.

Вищий антикорупційний суд надав свої пропозиції до законопроектів №№ 11426 та 11426-1, вказавши про необхідність продовження строку діяльності ГРМЕ, на який вона утворена.

Уповноважений Верховної Ради України з прав людини за результатами опрацювання у своїх висновках до законопроектів повідомляє, що Законопроект № 11426 підтримується, а Законопроект № 11426-1 – не підтримується та надає свої зауваження та пропозиції до нього.

Відповідно до статті 6 Основного Закону України державна влада в Україні здійснюється на засадах її поділу на законодавчу, виконавчу та судову. Органи законодавчої, виконавчої та судової влади здійснюють свої повноваження у встановлених цією Конституцією межах і відповідно до законів України.

Положеннями Конституції України передбачено, що судоустрій, судочинство визначаються виключно законами України (пункт 14 частини першої статті 92).

Прийняття законів належить до повноважень Верховної Ради України як єдиного органу законодавчої влади в Україні (стаття 75, пункт 3 частини першої статті 85 Конституції України).

Так, обговоривши положення законопроектів з урахуванням висловлених до них зауважень і пропозицій, члени Комітету зазначили, що під час розгляду Законопроекту № 11426 є необхідність застосування положень частини першої статті 116 Регламенту Верховної Ради України в частині змін, які запропоновані альтернативним Законопроектом № 11426-1.

Врахувавши вищевикладене та обговоривши законопроекти, відповідно до статей 93, 110, 111, 114, 116 Регламенту Верховної Ради України Комітет з питань правової політики вирішив:

1. Рекомендувати Верховній Раді України включити до порядку денного одинадцятої сесії Верховної Ради України дев'ятого скликання проект Закону про внесення змін до Закону України «Про судоустрій і статус суддів» та Закону України «Про Вищий антикорупційний суд» щодо Громадської ради міжнародних експертів (реєстр. № 11426 від 22 липня 2024 року), поданий народним депутатом України Масловим Д.В. та іншими народними депутатами

України та проект Закону про внесення змін до Закону України «Про Вищий антикорупційний суд» щодо продовження діяльності Громадської ради міжнародних експертів (реєстр. № 11426-1 від 6 серпня 2024 року), поданий народним депутатом України Юрчишиним Я.Р. та іншими народними депутатами України.

2. Рекомендувати Верховній Раді України за результатами розгляду в першому читанні прийняти за основу Законопроект № 11426, у зв'язку з чим законопроект 11426-1 відхилити.

3. Звернутися до Голови Верховної Ради України з пропозицією оголосити на пленарному засіданні під час розгляду Законопроекту № 11426 про необхідність внесення пропозицій і поправок щодо виправлень, уточнень, усунення помилок та/або суперечностей у тексті цього законопроекту, інших структурних його частин та/або інших законодавчих актів, що не були предметом розгляду в першому читанні та відповідають предмету правового регулювання вказаного Законопроекту.

4. Доповідачем від Комітету з цього питання під час розгляду на пленарному засіданні Верховної Ради України визначити Голову Комітету Маслова Д.В.

Голова Комітету

Д.В. Маслов

